

Globální problémy světa

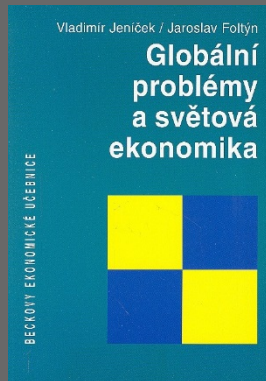
Aleš Kocourek

Literatura

- **Globální problémy a světová ekonomika**

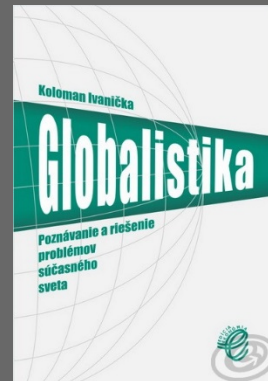
Jaroslav Foltýn

Vladimír Jeníček

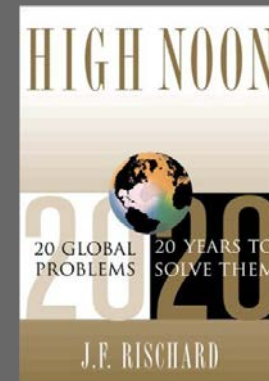
- **Globalistika – Poznávání a řešení problémů současného světa**

Koloman Ivanička

- **High Noon: 20 Global Problems, 20 Years to Solve Them**

Jean Francois Rischard

Globalistika

- Těsné propojení na světovou ekonomiku, ekonomii, ekonometrii
- Otázka existence globalistiky jako samostatné vědní disciplíny
- Systematizace globálních problémů
  - na globální / subglobální
  - na ultimativní / základní / elementární

Globalistika

- **Římský klub (Club di Roma)**
  - Aurelio Peccei (Limity růstu)
  - Alexander King (Křišťálová zeměkoule)
  - dnes např. Ernst Ulrich von Weizsäcker
- **Hudsonský institut**
  - Herman Kahn & Anthony Wiener
- **Fórum 2000**
- **Ekonomická fóra v Davosu**

Definice globálních problémů

- Nastupují s konsolidací světového hospodářství
- Týkají se celé lidské civilizace
- Lze je řešit pouze celosvětovým úsilím, nikoli úsilím jednotlivců nebo jednotlivých národních ekonomik
- !! Neztotožňovat s ekologickými problémy

Klasifikace globálních problémů

- podle Jeana Francoise Rischarda:
  - Problémy zahrnující celé lidstvo
  - Problémy vyžadující globální závazek
  - Problémy vyžadující zavedení globální regulace
- podle Jeníčka & Foltýna:
  - Intersociální problémy
  - Přírodně-sociální problémy
  - Antroposociální problémy

Intersociální problémy

- Diferenciace světové ekonomiky
- Nerovné postavení zemí v systému mezinárodních vztahů
- Zadluženost
- Digitální propast
- Válka a terorismus
- Výroba a obchodování s drogami

Antroposociální problémy

- Chudoba a sociální nerovnost
- Epidemie a pandemie
- Přístup ke vzdělání
- Přístup ke zdravotní péči
- Nekontrolovatelná migrace

Přírodně-sociální problémy

- Populační problém
- Potravinový problém
- Vodní zdroje
- Deforestace, dezertifikace, ztráta biodiverzity
- Energetický a surovinový problém
- Globální změny klimatu

Intersociální problémy

- Diferenciace světové ekonomiky
- Nerovné postavení zemí v systému mezinárodních vztahů
- Zadluženost
- Digitální propast
- Válka a terorismus
- Výroba a obchodování s drogami

Diferenciace světové ekonomiky

- diferenciace = zvětšování rozdílů
- diferenciace = nůžky nebo propast
- diferenciace v ekonomické, sociální nebo politické rovině
- diferenciace mezi skupinami zemí, mezi zeměmi, uvnitř jednotlivých zemí
- opakem diferenciace je konvergence

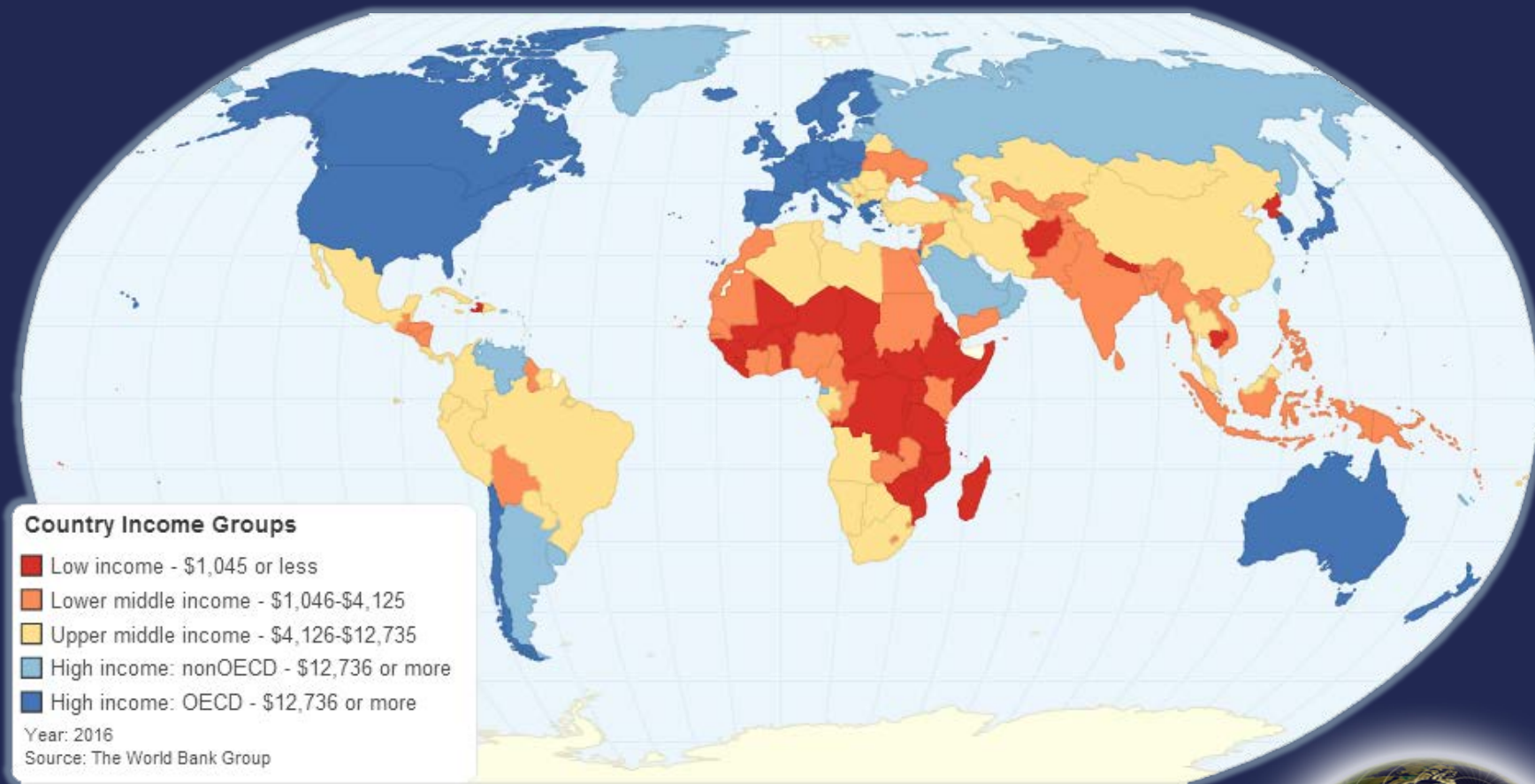

Diferenciace světové ekonomiky

- podle Světové banky
  - Rozvojové země
(GNI per Capita < 12.735 USD) ²⁰¹⁶
  - Rozvinuté země
(GNI per Capita > 12.735 USD) ²⁰¹⁶

Diferenciace světové ekonomiky

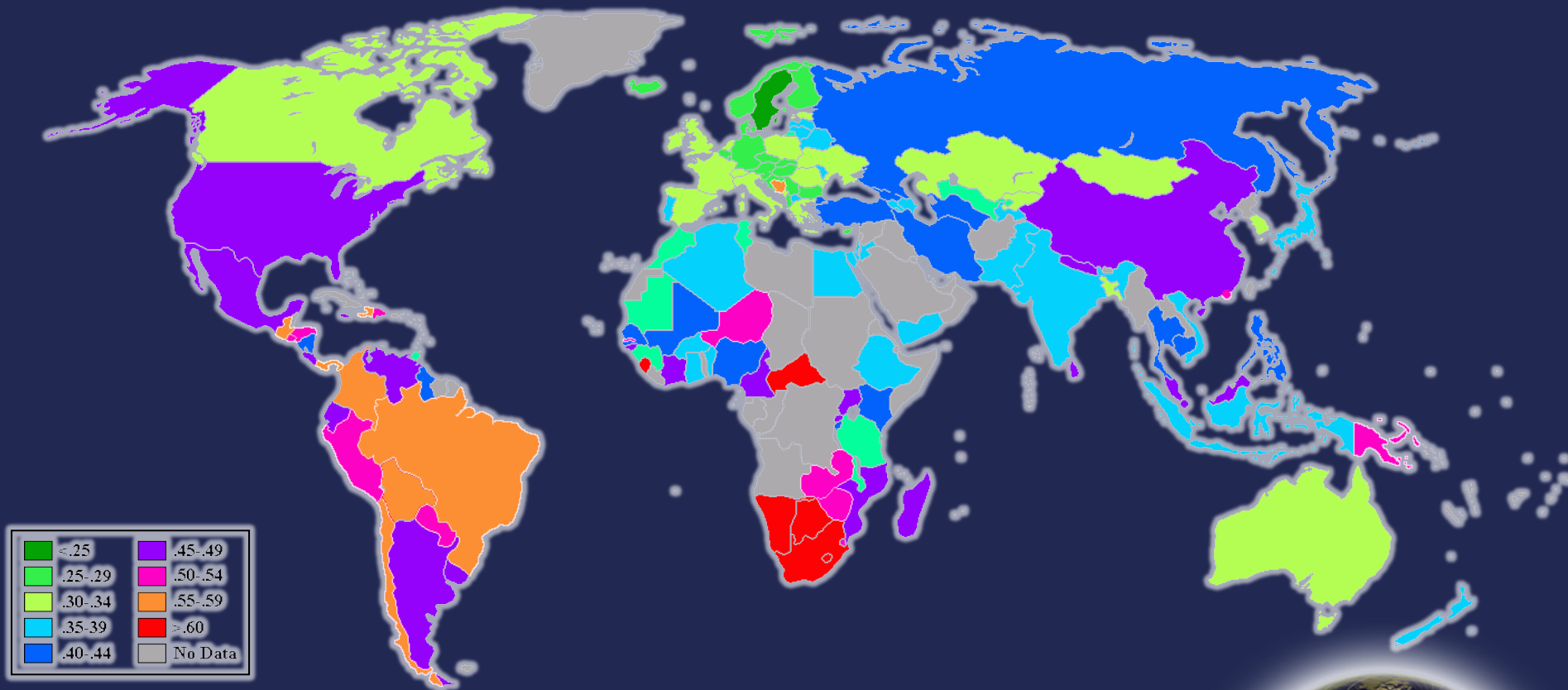

<https://www.youtube.com/watch?v=WVI0oewxHn0>

Aleš Kocourek

Diferenciace světové ekonomiky

Giniho koeficient

Aleš Kocourek

Diferenciace světové ekonomiky

- podle Světové banky
  - Rozvojové země
(GNI per Capita < 12.735 USD)
  - Rozvinuté země
(GNI per Capita > 12.735 USD)
- podle Světové obchodní organizace
  - kdo chce kam...
- podle Organizace spojených národů (zejm. UNCTAD)

Diferenciace světové ekonomiky

Diferenciace světové ekonomiky

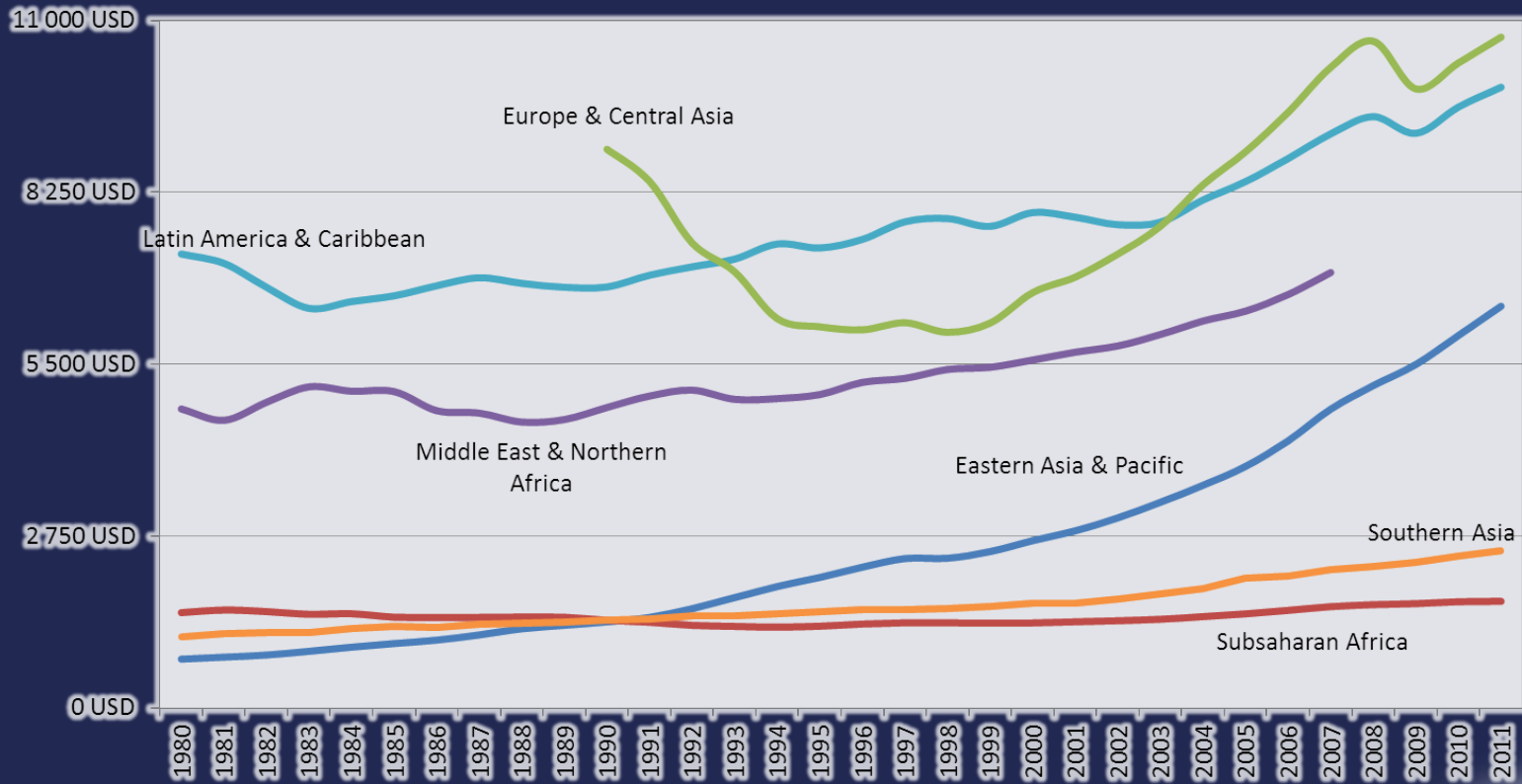

GDP v mld. USD

Aleš Kocourek

Diferenciace světové ekonomiky

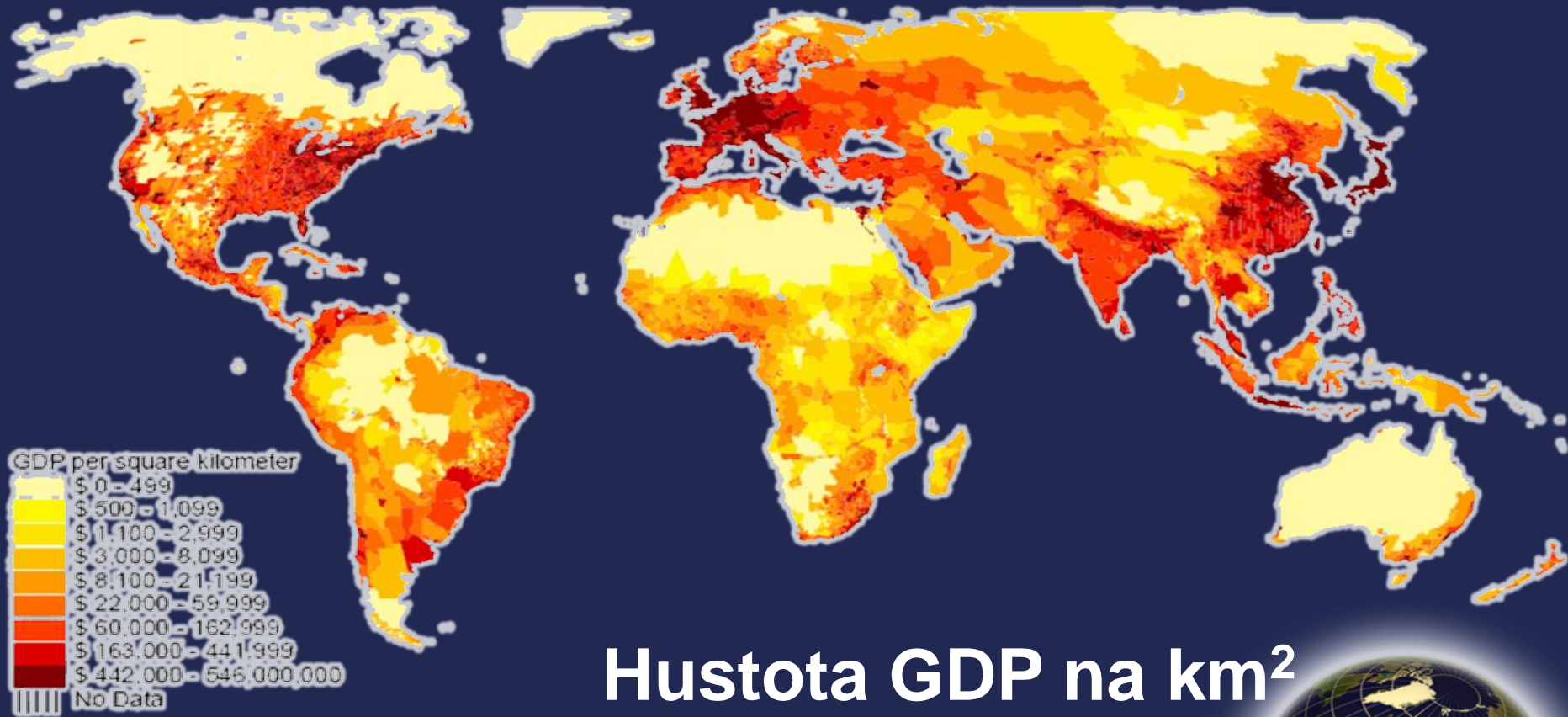

GDP na obyvatele

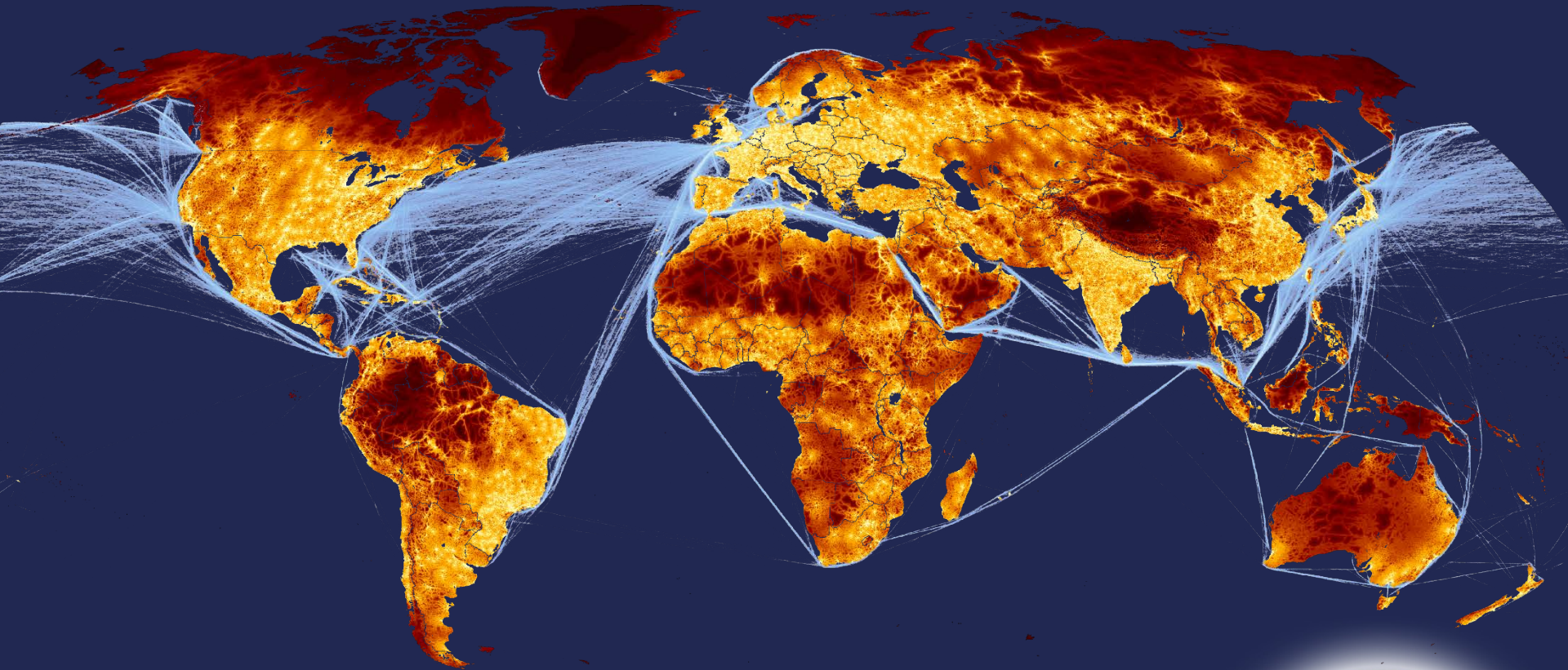
Aleš Kocourek

Diferenciace světové ekonomiky

Diferenciace světové ekonomiky

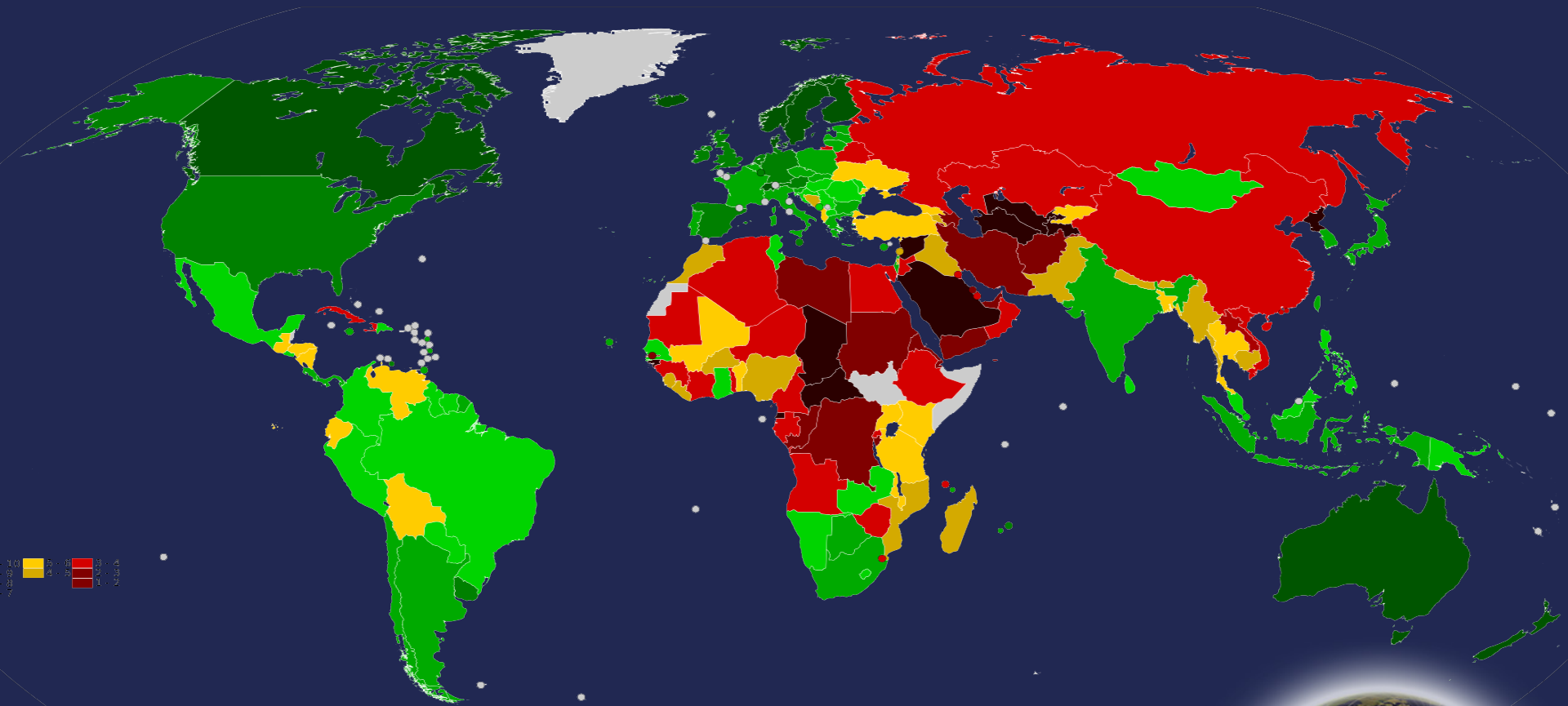

Přístup k obchodním uzlům

Aleš Kocourek

Diferenciace světové ekonomiky

Democracy Index (2015)

Aleš Kocourek

Postavení v mezinár. obchodě

- Rozvojové země představují:
  - $\frac{3}{4}$ světové rozlohy i suverénních států
  - více než 80 % světové populace
  - jen 19 % světového GNI
  - jen 25 % světového objemu FDI
  - jen 33 % obrátu světového obchodu
  - jen 15 % pohybu zboží, služeb a osob
  - jen 2 % hodnoty akcií na světových burzách

Postavení v mezinár. obchodě

- Zhoršují se podmínky obchodu
- Rozvojové země stále z valné části vyvážení nezpracované suroviny a dovážejí produkty s vysokou přidanou hodnotou.
- Díky subvencovanému zemědělství rozvojové země těžko pronikají na trhy rozvinutých ekonomik.

Postavení v mezinár. obchodě

- **Akční a negociační jednoty**
  - **Hnutí nezúčastněnosti (NAM)**
    - » Tito, Nasser, Castro, Suharto, Mugabe, Mandela
  - **Skupina 77 (G-77) a Skupina 24 (G-24)**
  - **Nový mezinárodní hospodářský řád (NIEO)**
  - **Charta ekonomických práv a povinností států**
    - » Valné shromáždění OSN, 1974
  - **Skupina 21 (G-21)**
    - » Cancún 2001 a Dauhá 2001

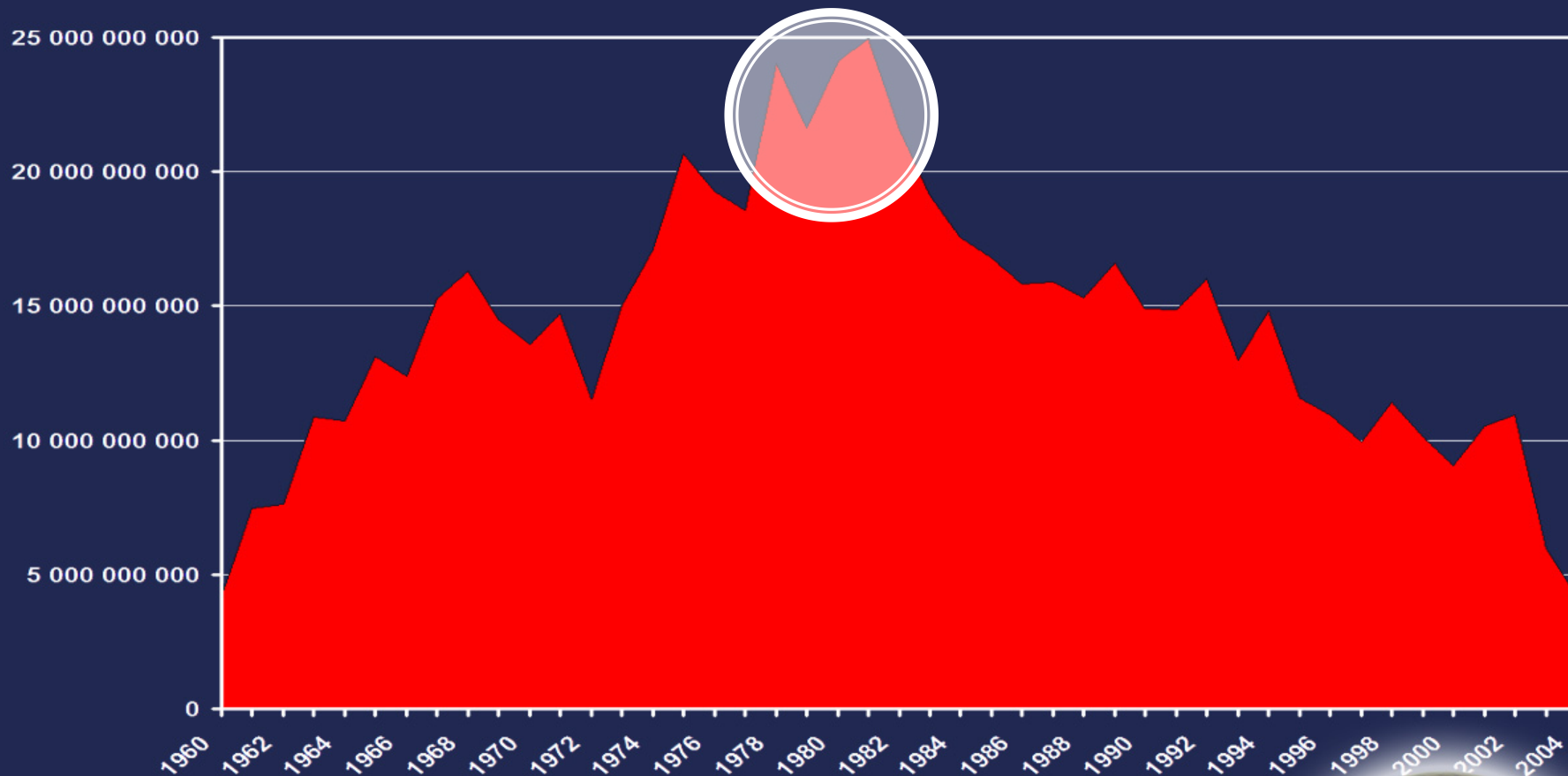

Zadluženost

- **Zadluženost je v řadě rozvojových zemí vedlejším produktem rozvojové pomoci.**
- **V některých afrických zemích představují splátky dluhu u Světové banky i více než 40% objemu státního rozpočtu.**
- **Od 90. let financuje Afrika fungování Světové banky.**

Zadluženost

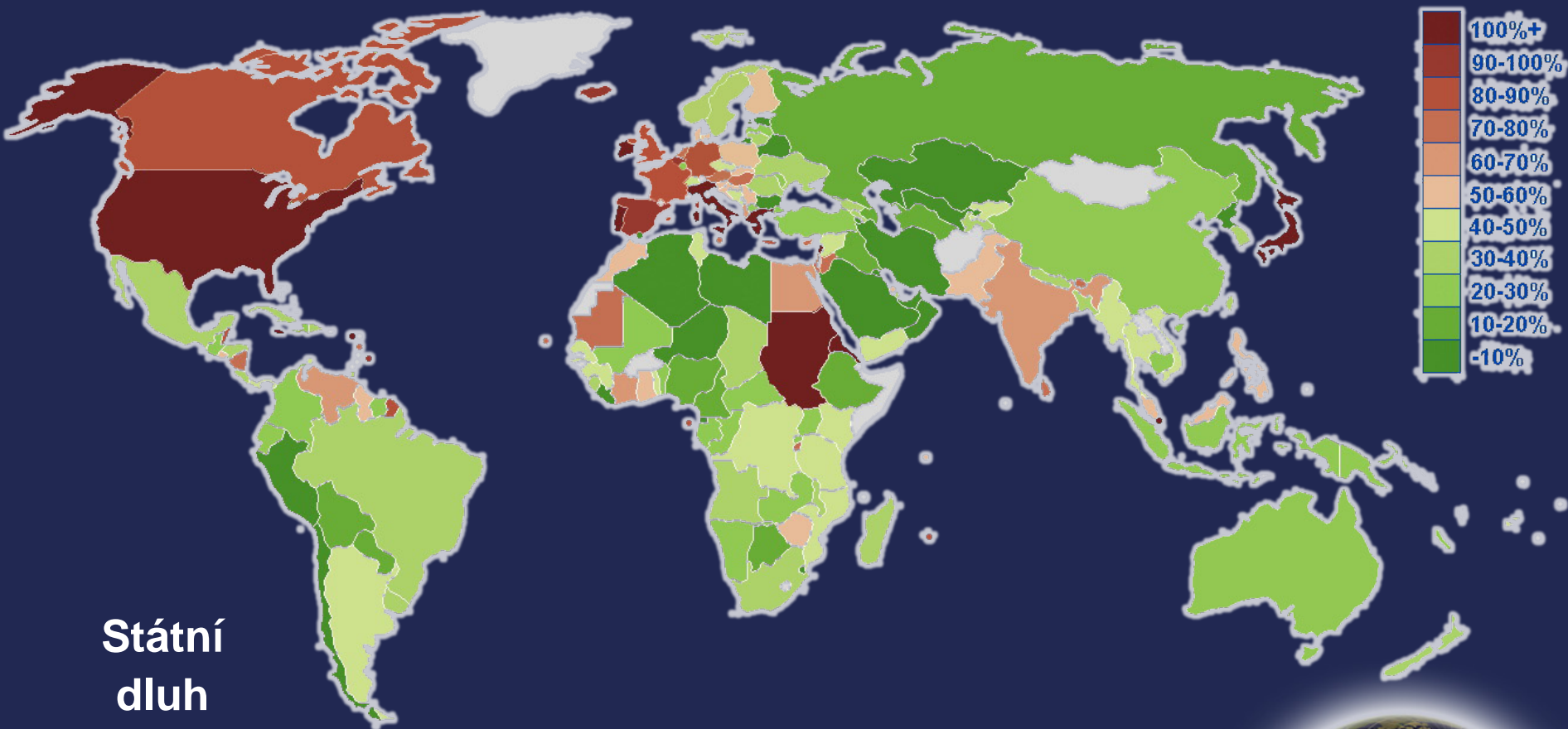

Objem zvýhodněných půjček pro rozvojové země [v USD]

Aleš Kocourek

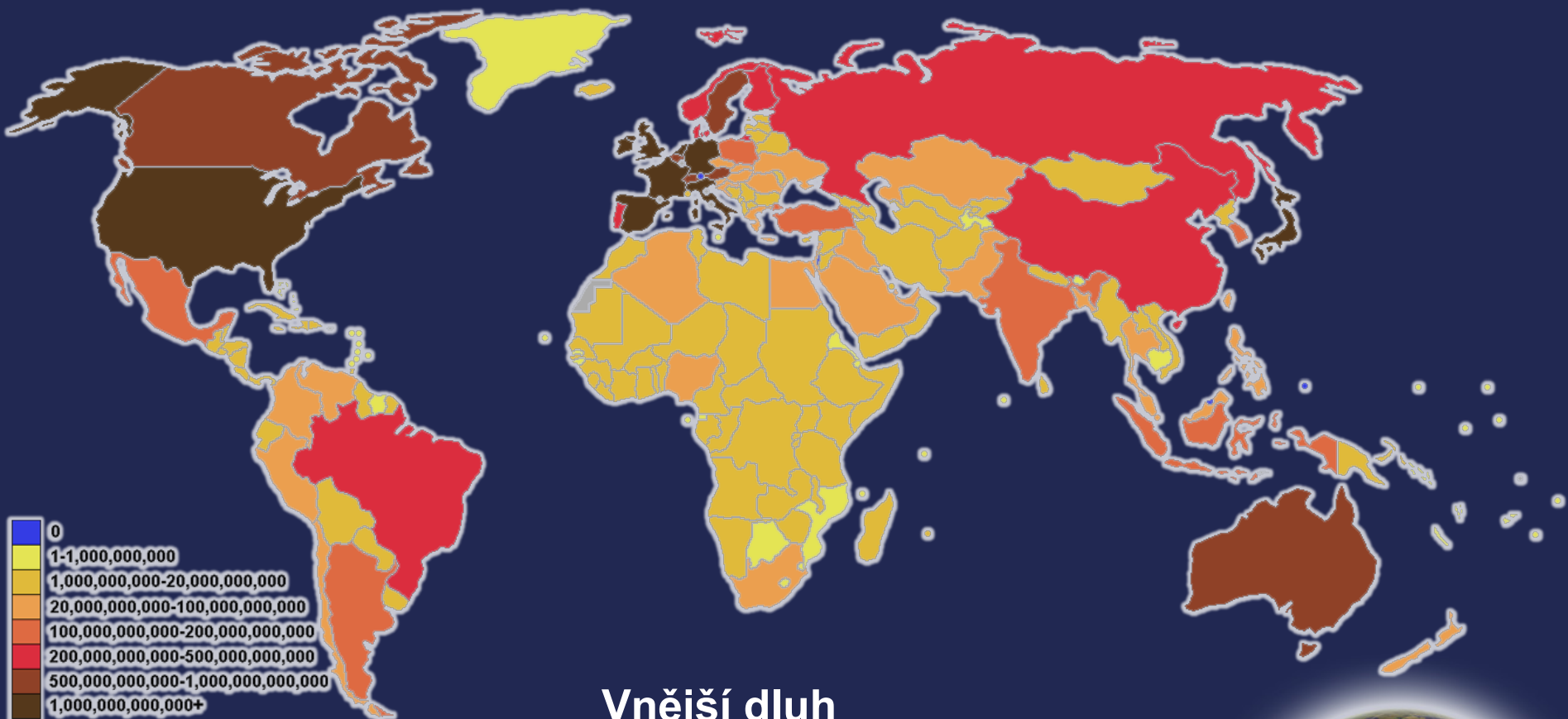
Zadluženost

Státní
dluh
v % GNI

Zadluženost

Vnější dluh
74 bilionů USD

Zadluženost

Vnější dluh
jako podíl na GDP
(2012)

Zadluženost

- Vysoká zadluženost
  - ⇒ Horší rating země u zahr. agentur
  - ⇒ Menší objemy zahraničních investic
  - ⇒ Pomalý rozvoj výrobních kapacit
  - ⇒ Nižší tempa růstu ekonomiky
  - ⇒ Obtížné splácení dluhu
- Vysoká zadluženost
  - = tzv. **Bludný kruh dluhů**

Digitální propast

= tzv. Digital Divide

= nerovnoměrný přístup jednotlivců, zemí nebo skupin zemí k technologiím a informacím

- Příčiny:

- Fyzická nedostupnost moderních technologií
- Nedostatek znalostí nebo schopností

Digitální propast

= tzv. Digital Divide

= nerovnoměrný přístup jednotlivců, zemí nebo skupin zemí k technologiím a informacím

- Příčiny:

- Fyzická nedostupnost moderních technologií
- Nedostatek znalostí nebo schopností

Digitální propast

Počet pevných linek na 1000 obyvatel

Aleš Kocourek

Digitální propast

Počet mobilních telefonů na 1000 obyvatel

Aleš Kocourek

Digitální propast

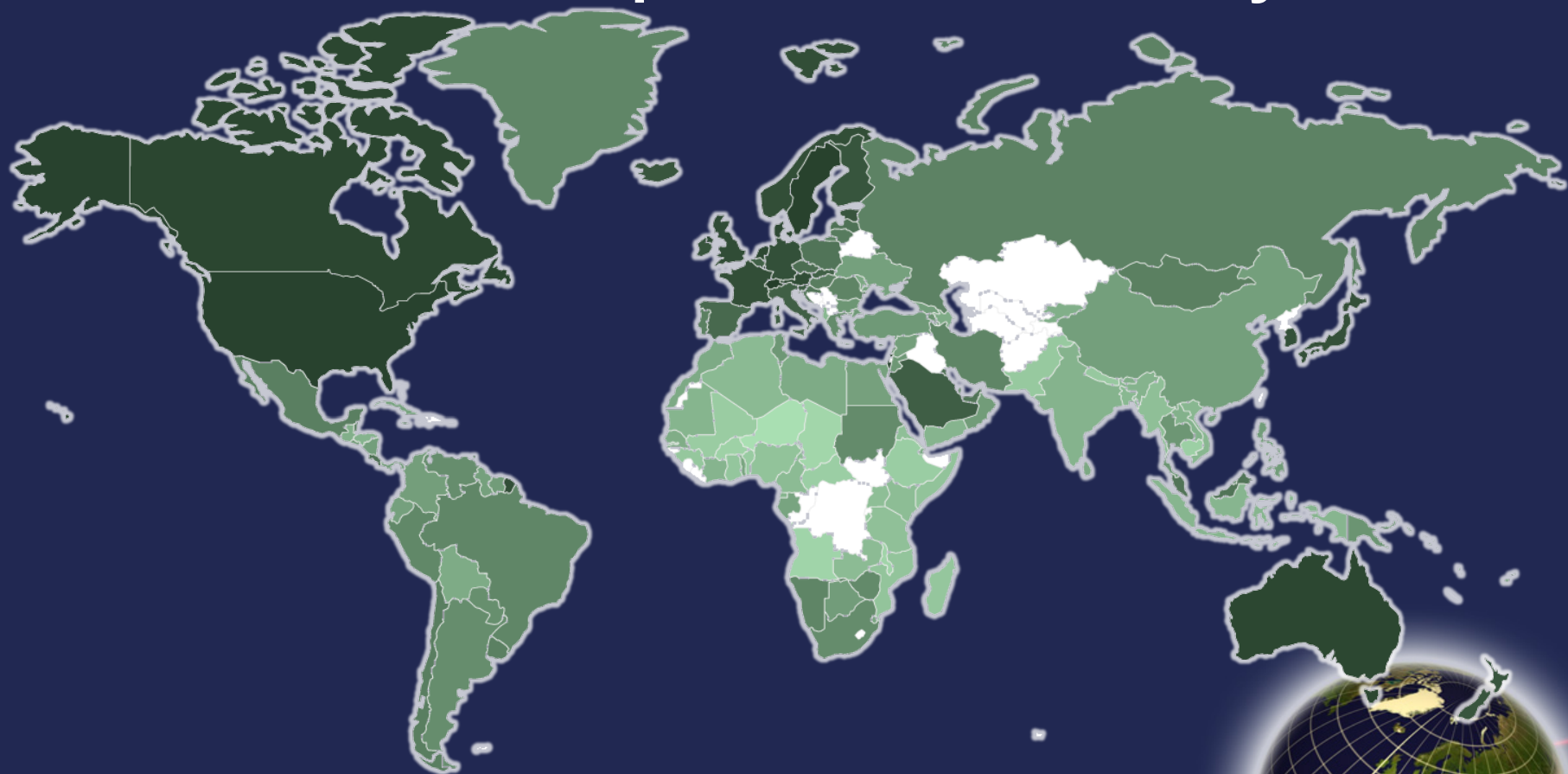
- Rozvojové země nemusejí projít celou „trajektorií technologického pokroku“

⇒ Dnes je na světě cca **1,13** mld. pevných telefonních linek, ale cca **4,61** mld. uživatelů mobilního telefonu.

Digitální propast

Počet osobních počítačů na 1000 obyvatel

Digitální propast

Počet facebookových propojení

Aleš Kocourek

Digitální propast

Přístup k elektríně

Aleš Kocourek

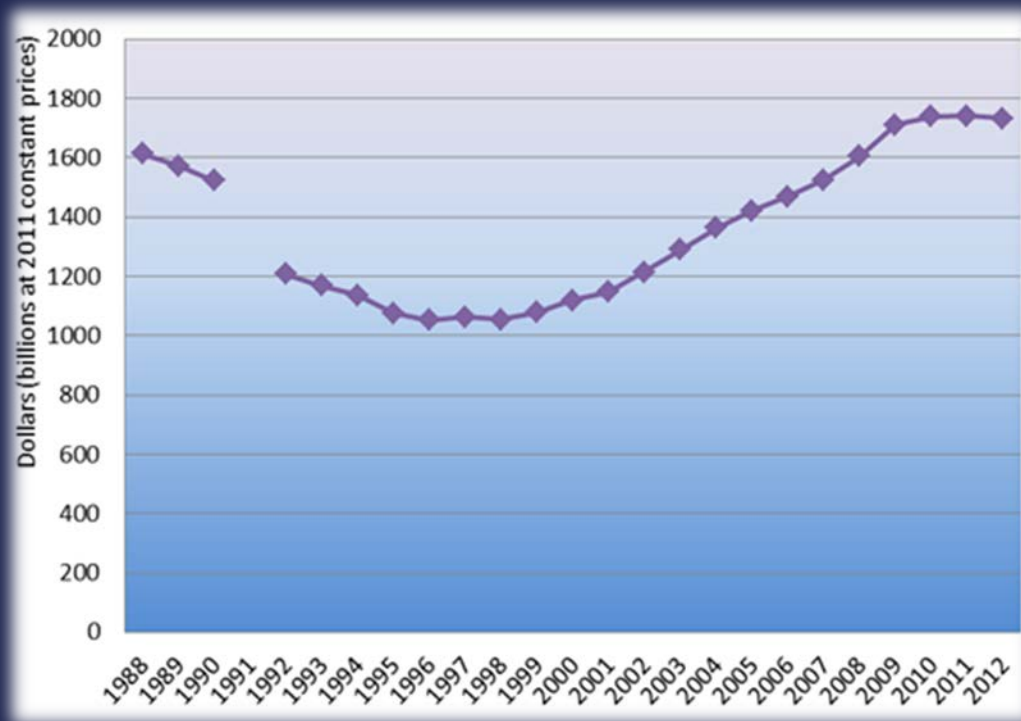
Válka a terorismus

- Globální výdaje na zbrojení = 2,3 % GDP (1,7 bilionu USD)

Válka a terorismus

- **Globální výdaje na zbrojení = 2,3 % GDP (1,7 bilionu USD)**

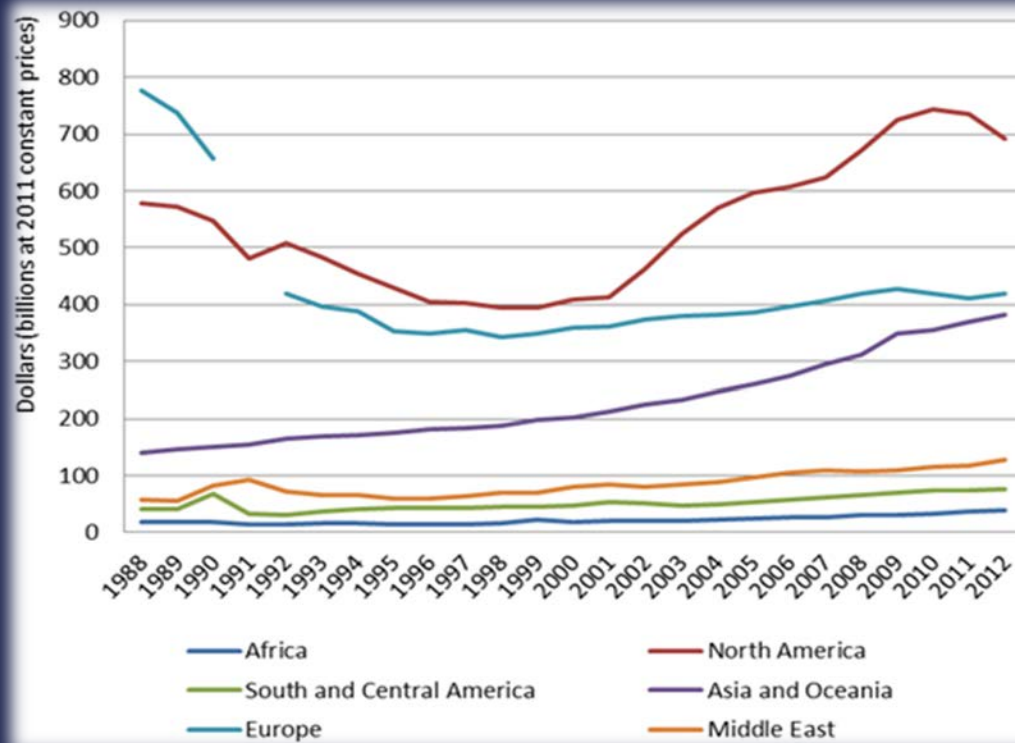
**Mírová dividendu
v 90. letech**

Válka a terorismus

- **Globální výdaje na zbrojení = 2,3 % GDP (1,7 bilionu USD)**

Mírová dividenda
v 90. letech

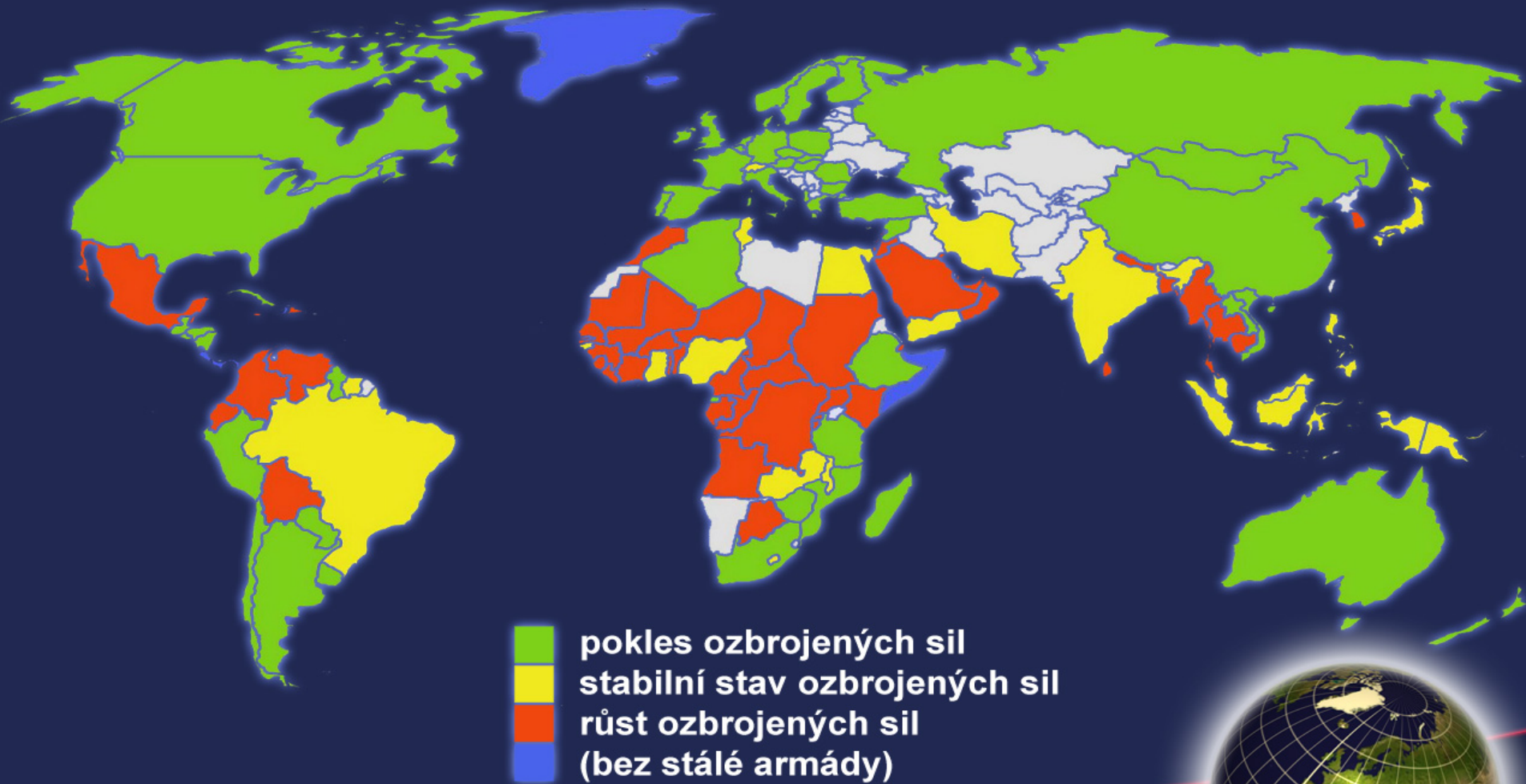

Válka a terorismus

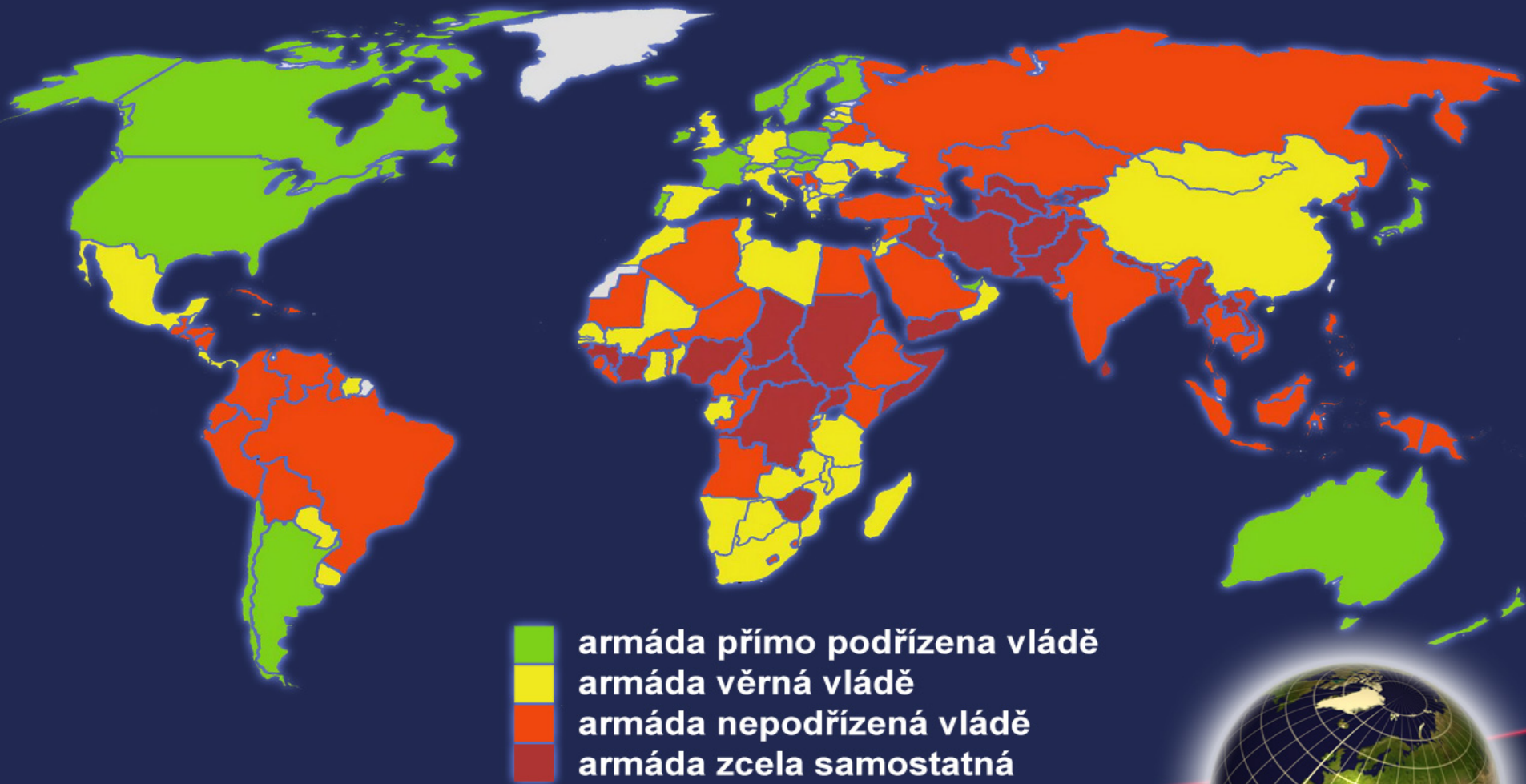
- Globální výdaje na zbrojení = 2,3 % GDP (1,7 bilionu USD)
- Převládají občanské války a terorismus.
- V Africe za poslední dekádu více než 30 státních převratů.
- Mezi obětmi převažují civilisté (90 %) nad vojáky.
- Globálně cca 15 mil. uprchlíků a 30 mil. IDPs.

Válka a terorismus

Válka a terorismus

Válka a terorismus

Země, kde výdaje na zbrojení
převyšují výdaje na zdravotnictví

Válka a terorismus

- **Válka vede:**
  - ke ztrátě až 60 % GDP
  - k závodům ve zbrojení mezi sousedními ekonomikami
  - ke zvyšování chudoby
  - k šíření nemocí (HIV/AIDS aj.)
  - k dlouhodobé ztrátě kontroly na značnou rozlohou území

Výroba a obchodování s drogami

- 95% světové produkce drog pochází ze zemí zmítaných občanskými válkami
- Koka se dnes pěstuje na cca 220 tis. ha
- Roční produkce kokainu přesahuje 900 tun (60 % v Kolumbii, zbytek Peru a Bolivie)
- Odbytištěm pro kokain je především USA (asi 50 %)

Výroba a obchodování s drogami

Hlavní obchodní trasy kokainu

Aleš Kocourek

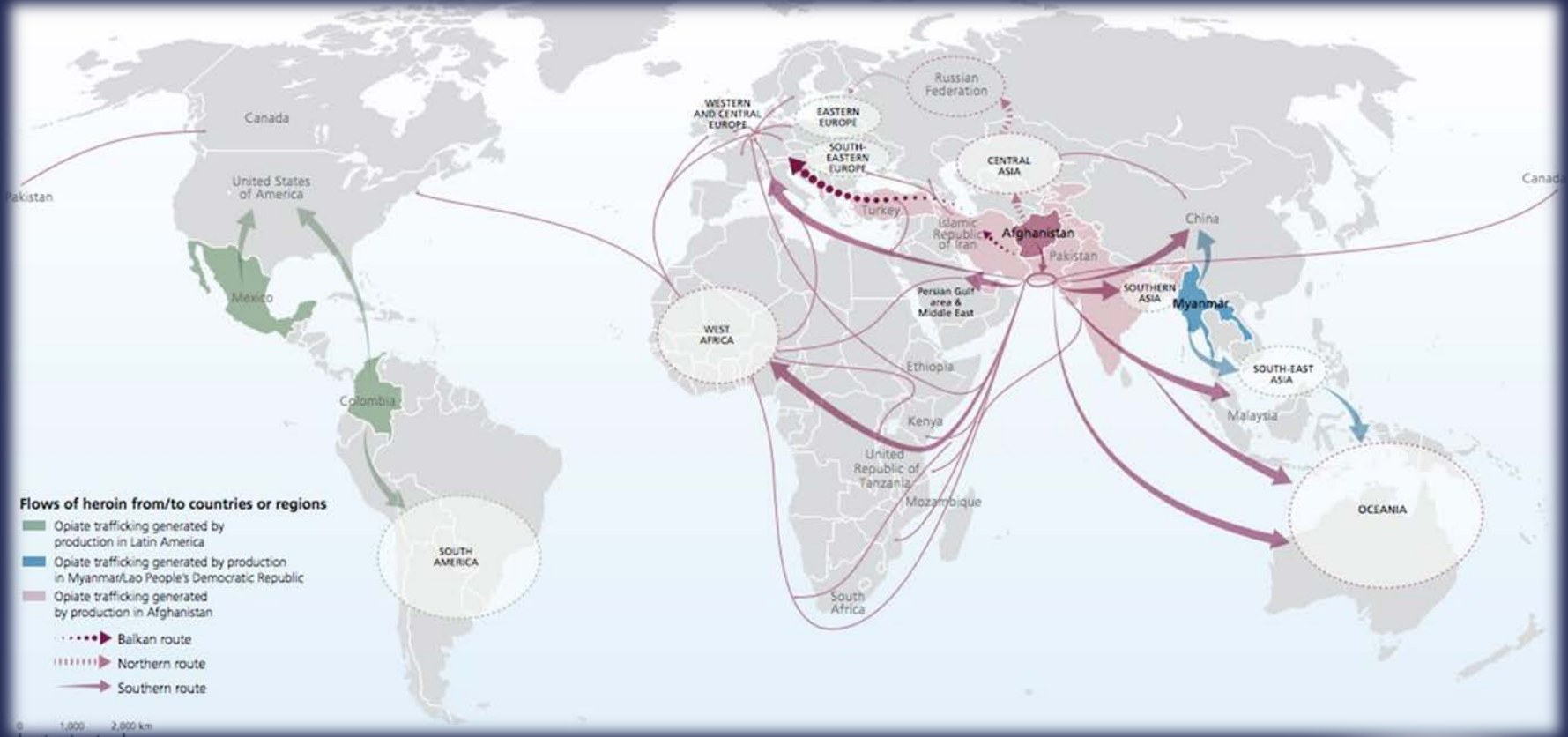

Výroba a obchodování s drogami

- Také opium se pěstuje na více než 200 tisících ha půdy.
- Jeho roční produkce představuje asi 5000 tun (necelých 400 tun heroínu) především pro evropský trh.
- 90 % světového opia pochází z Afghánistánu.
- Roční výdaje za drogy převyšují 890 miliard USD

Výroba a obchodování s drogami

Hlavní obchodní trasy heroínu

Aleš Kocourek

Děkuji za Vaši pozornost!

Aleš Kocourek